

Proces umělecké tvorby

Film od námětu k distribuci

Petra Holíková

Vytváření filmového díla je jedním z nejomezenějších a zároveň nejrozsáhlejších procesů umělecké tvorby. Tento proces je rozdělen do několika částí, které se dále rozvětvují na mnoho činností. Podílí se na něm mnoho tvůrců nejrůznějších profesí od těch umělecky zaměřených, přes čistě řemeslné až po například ekonomické profese. Je to proces velice nákladný a s tím jsou právě spojena i ta určitá omezení. Každý filmový tvůrce většinou bojuje s časem a čas jsou mnohdy velké peníze. Začněme se ale tedy zabývat, kdo všechno se na takovém procesu podílí a jakými úkony postupně prochází. Na počátku je vždy nějaký námět. Takovýto nápad se může zrodit nejčastěji v hlavě scénáristy, který myšlenku sepíše. Začíná se vždy strohou osnovou - *synopsí*, tuto fázi nazýváme *treatment*. Další fází je celkový literární příběh (literární scénář) - *full lenght script*. Poté následuje takzvaný *scénosled* a konečnou a pro samotné natáčení nejdůležitější verzí je *technický scénář*. Často se stává, že se scénář i v samotném průběhu natáčení mění a může se tak změnit i celková forma konečného díla. Zmínila jsem, že námět se může zrodit v hlavě scénáristy. Mnohdy se ale stane, že napadne producenta "na volné noze", který si pak sám vyhledá scénáristu nebo můžeme směřovat ještě výš, kdy přímo produkční společnost například zakoupí práva na úspěšnou knihu, která se pak stává předlohou pro film a dá za úkol jednomu ze svých smluvních producentů, aby pro sepsání scénáře najmul vhodného scénáristu. Na procesu tvorby scénáře se pak ale nic nemění.

V průběhu psaní scénáře se již začínají shánět finance na celý projekt. I toto má za úkol producent. Ten si nejdříve vytvoří plán financování a přibližný rozpočet. Podle toho pak nachází režiséry a herce, kteří mohou pomoci k tomu, aby se lépe nacházeli investoři. Určitá jména jsou zárukou určité kvality, což pro investory znamená určitý výdělek.

V okamžiku, kdy je jasné, že alespoň větší část financí je stoprocentní, začíná naplno přípava výroby filmu, čili *předprodukce*. V této fázi již nemá hlavní slovo producent, ale dělí se o něj s režisérem. Ti dva jsou pro sebe vzájemně pravou rukou a podle rozpočtu rozumně připravují natáčecí plán, vyberou štáb, obsadí všechny role a podobně. Filmové scény se tedy točí v jiném pořadí, než v jakém se pak výsledně objeví. Je to samozřejmě hlavně kvůli zmiňovaným financím, což znamená, že scény odehrávající se v jedné lokaci se

natočí dohromady například v jediný den a poté se takto postupuje například i podle herců. aby se nemuseli proplácet za více natáčecích dnů apod. Velmi tedy udává tempo rozpočet.

Ve fázi předprodukce také filmový architekt se svými spolupracovníky připravuje kulisy pro scény, kostyméři shánějí či přímo vyrábějí kostýmy a připraví se také *storyboard*, což je komiksově vyhlížející sled scén, které pak režisérové pomáhají v období natáčení.

Po všech těchto přípravách tedy toto *období natáčení* začíná. Nyní už má výhradní slovo režisér a většina dění kolem projektu se přesouvá na "plac". Režisér má svůj štáb, který mu s jednotlivými úkoly pomáhá. Mezi jeho členy patří například asistenti režie, skript, dialogue couch, který je rádce herců při jejich dialogích atd. Svou úlohu také začínají předvádět herci, kteří se dělí na hlavní role, vedlejší role, epizodní role a komparz. Můžeme se ale setkat i s jinými typy rolí jako jsou kaskadéři, tanečníci, cvičitelé zvířat, která se před kamerou mají objevit apod.

Na place je samozřejmě neopomenutelný kameraman, který má také svůj štáb s asistenty, do štábu kameramana patří i osvětlovači či technici.

Obdobný je i štáb zvukaře, který má ale svou úlohu i mimo "plac" a to při speciálním nahrávání ruchů. Ruchy jsou veškeré zvuky ze života, který se na plátně odehrává. Pokud herec zavírá dveře, je přirozené zvuk bouchnutí dveří i slyšet. Pokud se role prochází po kamenité cestě, je zapotřebí nahrát i takový zvuk, který chůze po kamení vydává. Tyto ruchy se většinou nahrávají extra a v post-produkci se k obrazovému materiálu přidávají jako extra stopy.

Vzhledem k charakteristice filmu pak vznikají i jiné konkrétní štáby, jako je například trikový štáb, ty nejpodstatnější v období natáčení jsou tedy ale štáb režiséra, kameramana a zvukaře.

Poslední tvůrčí fází jsou *dokončovací práce*. Dění se přesouvá do laboratoří a střižny, kde se scény vybírají a skládají do výsledného pořadí, k obrazovému materiálu se přidává i zvukový, popřípadě trikový a filmové dílo dostává svou výslednou podobu, formu a styl. Vznikne originální negativ, ze kterého většinou vznikne v rámci zachování díla jediná pracovní kopie, která pak slouží k vyrábění dalších kopií potřebných pro distribuci.

Film jako takový je tedy hotový a ke slovu se dostává jeho distribuce. Film se prodává do kin a následně do televizí. Posléze se také objevuje na pultech obchodů na DVD. Celá distribuce se točí opět hlavně kolem peněz. Teď je třeba, aby film vydělal minimálně to, co za něj bylo utraceno, čili pokryl náklady a pak samozřejmě nad rámec

tržil ze svého úspěchu i diváků. Přímý výtěžek mu tedy jde například z prodaných vstupenek do kina, z prodaných nosičů divákům domů, v dnešní době je například možné si film stáhnout za poplatek z internetu či si ho vypůjčit pomocí online sledování na internetu nebo pomocí kabelového vysílače v TV a hlavně v USA rozšířeným způsobem je též prodej reklamních předmětů, jako jsou tématické hračky apod.

Toto je tedy shrnutí procesu natáčení filmu.